

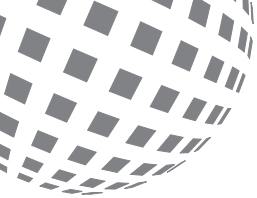
Tematické okruhy státní závěrečné zkoušky

bakalářský studijní program Geografie pro vzdělávání

maior i minor | prezenční i kombinovaná forma studia
verze 2021/2022

Státní závěrečné zkoušky probíhají v letním zkuškovém období před zkušební komisí jmenovanou děkanem Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Sestávají z obhajoby bakalářské práce v rámci studijního programu *maior* a z průřezového ověření znalostí a dovedností odpovídajících povinným předmětům studia. Prezenční i kombinovaná forma studia mají shodný obsah a rozsah státní závěrečné zkoušky. Zkouška má písemnou podobu. Okruhy otázek jsou za studijní program Geografie pro vzdělávání (*maior i minor*) rozděleny do následujících tří předmětů:

KGG/SZZG1	Obecná fyzická geografie
KGG/SZZG2	Obecná humánní geografie
KGG/SZZG3	Regionální geografie ČR

KGG/SZZG1 Obecná fyzická geografie

Otázky pro písemnou zkoušku jsou vybírány z těchto tematických okruhů:

Planetární geografie

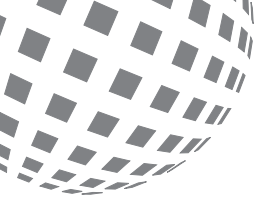
1. Tvar a rozměry Země, důkazy a důsledky.
2. Orientace na Zemi a na obloze, základy navigace.
3. Čas a způsoby jeho měření.
4. Pohyby Země (rotace kolem vlastní osy, oběh kolem Slunce), důkazy a důsledky.
5. Slapové jevy, mořské dmutí.
6. Vnitřní stavba Země, základy seismologie.

Kartografie a GIS

7. Referenční a zobrazovací plochy v kartografii, kartografická zobrazení, druhy zkrácení, kartometrie.
8. Obsah a náplň map, druhy map podle obsahu, kartografická generalizace.
9. Kompozice mapy, kartografické vyjadřovací prostředky.
10. Metody tematické kartografie.
11. Geodetické referenční systémy, státní mapová díla ČR.
12. Tvorba map v GIS: data, software a prostorové operace.

Fyzická geografie pro vzdělávání 1

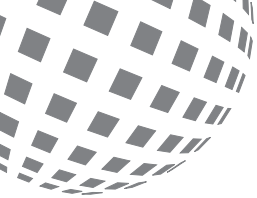
13. Zemská atmosféra a její vertikální členění, ozon v atmosféře, skleníkový efekt.
14. Sluneční záření a jeho změny na zemském povrchu a v atmosféře, radiační a energetická bilance. Teplota vzduchu a půdy, Fourierovy zákony, inverze.
15. Tlakové pole a jeho vliv na proudění vzduchu, všeobecná cirkulace atmosféry, místní cirkulační systémy a jejich vliv na místní klima.
16. Voda v atmosféře, vlhkost vzduchu, atmosférické srážky a oblačnost.
17. Vzduchové hmoty a jejich vliv na charakter počasí (klimatu), stacionární a pohyblivé atmosférické fronty.
18. Úplný klimatický systém a klimatické kategorie, klima na Zemi a jeho vývoj, klimatotvorní činitelé, kolísání klimatu a klimatické změny.
19. Meteorologická měření a pozorování, přístroje, základní klimatické charakteristiky.
20. Rozložení světových zásob vody na Zemi, oběh vody a základní bilanční rovnice.
21. Hydrografické charakteristiky povodí, vznik a typy říční sítě, základní charakteristiky údolí a průtočného profilu.
22. Hydrometrie – měření vodních stavů, teploty vody, průtoků, množství splavenin a plavenin a zjišťování fyzikálních a chemických vlastností vody, vodní režim řek.
23. Limnologie – klasifikace jezer, morfometrické prvky jezer, vodní bilance jezer, vlastnosti jezerní vody.

24. Podpovrchová a podzemní voda, hladina podzemní vody, krasová voda, artéská voda.
25. Oceánografie – části světového oceánu, vlastnosti mořské vody, pohyby mořské vody, základní tvary reliéfu oceánského dna.

Fyzická geografie pro vzdělávání 2

26. Stavba zemského tělesa, litosféra, desková tektonika – poloha základních litosférických desek, typy rozhraní litosférických desek a typické tvary reliéfu na jednotlivých rozhraních litosférických desek (dokumentace na konkrétním příkladu litosférické desky).
27. Strukturní geomorfologie – strukturní typy reliéfu (reliéf na horizontálně uložených horninách, ukloněných, zvrásněných a rozlámaných horninách) – charakteristika jednotlivých typů reliéfu a konkrétních příkladů tvarů reliéfu.
28. Sopečná činnost a sopečné tvary – charakteristika sopečného reliéfu a typických tvarů sopečnou činností vznikajících.
29. Exogenní geomorfologické procesy – základní charakteristika fluviálních, kryogenních (glaciálních a periglaciálních) a eolických procesů a typických tvarů činností vznikajících.
30. Krasové procesy a tvary – základní charakteristika krasových procesů a typických tvarů krasovou činností vznikajících.
31. Antropogenní procesy a tvary – základní charakteristika vlivu člověka na reliéf a základní tvary přímou a nepřímou činností člověka vznikající.
32. Pedosféra – základní vymezení a struktura, proces vzniku půdy, složky půdy a jejich vlastnosti
33. Pedogenetické procesy a půdní klasifikace v ČR.
34. Faktory a podmínky prostředí, základní potřeby organismů. Trofické úrovně, trofické řetězce, kvantifikace produkce hmoty a energie.
35. Pevninský geobiocyklus – geobiomy – základní charakteristiky všech geobiomů.

KGG/SZZG2 Obecná humánní geografie

Otázky pro písemnou zkoušku jsou vybírány z těchto tematických okruhů:

Úvod do studia geografie

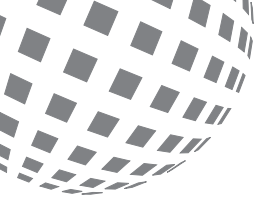
1. Geografie – objekt, předmět, dílčí disciplíny.
2. Geografie v České republice (pracoviště, výzkumné směry, profesní organizace).

Sociální geografie pro vzdělávání

3. Sociální/humánní geografie – obecná charakteristika, struktura, pozice v systému vědních disciplín.
4. Vývoj a rozmístění obyvatelstva.
5. Přirozený pohyb, reprodukce – demografický přechod, druhý demografický přechod.
6. Porodnost, plodnost a úmrtnost – vývoj a prostorová diferenciaci.
7. Populační politika a populační prognózy.
8. Migrační pohyb, vnitrostátní a mezinárodní migrace, typologie a motivace.
9. Biologická, ekonomická a sociální struktura obyvatelstva.
10. Rasová, jazyková a náboženská struktura obyvatelstva.
11. Teorie sídelních systémů (Christaller, Lösch, Zipf).
12. Urbanizace a suburbanizace – vývoj, průběh, a současné charakteristiky a udržitelnost.
13. Městská sídla – vymezení, klasifikace a funkce, vnitřní struktura.
14. Venkovské osídlení – typologie venkova ČR a jeho hlavní problémy.

Ekonomická geografie pro vzdělávání

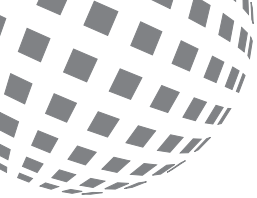
15. Ekonomická geografie – proměny disciplíny a klíčoví aktéři v ekonomickogeografickém prostoru. Role státu, soukromého sektoru (firem) a pracovní síly.
16. Zapojení regionů/států do globálního ekonomického systému. Periferní, semiperiferní a jádrové oblasti, jejich charakteristika a případné změny. Možnosti a limity jejich ekonomického rozvoje.
17. Globalizace a její geografické dopady. Postoje ke globalizaci, faktory, jež ji podporují/brzdí a dopady na regiony světa. Role přímých zahraničních investic, působení nadnárodních společností a mezinárodních institucí. Prostorová dělba práce, globální komoditní a hodnotové řetězce.
18. Lokalizační faktory v ekonomické geografii. Dělení faktorů a jejich uplatnění v různých sektorech hospodářství. Faktory s rostoucím/klesajícím významem (včetně nerostných surovin). Lokalizační teorie.
19. Zemědělství a produkce potravin v současném světě. Typy zemědělství a zemědělské systémy. Postavení zemědělství ve světové ekonomice. Dopady globalizace na zemědělství. Inovace v zemědělské výrobě. Alternativní potravinové sítě.
20. Inovace v průmyslové výrobě a jejich prostorové dopady. Průmyslové revoluce, principy fordismu, lean production. Proměna jader světové průmyslové výroby a postavení průmyslu v ekonomice, deindustrializace. Průmysl a globální komoditní řetězce a produkční sítě. Dělení průmyslu.
21. Energetická politika států. Průmysl paliv a energetiky a proměna energetického mixu. Dekarbonizace ekonomiky.

22. Světový dopravní systém a jeho proměny. Postavení dopravy v současném světě. Změny v dopravních sítích jednotlivých dopravních módů a jejich regionální dopady. Intermodální revoluce. Významné huby a gateways.
23. Služby a jejich postavení v současném světě. Dělení a typologie služeb. Progresivní terciér. Služby a prostor.
24. Rozvoj cestovního ruchu a jeho regionální dopady. Předpoklady cestovního ruchu, dělení turismu, klasický a nový cestovní ruch, rozvoj turistických destinací – pozitivní a negativní dopady. Role místa („place“) v současném cestovním ruchu. Příklady světově významných turistických destinací.

Politická geografie

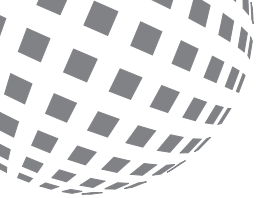
25. Politická geografie a geopolitika (vymezení pojmu).
26. Německá geopolitika.
27. Anglosaská geopolitika.
28. Stát (znaky, funkce).
29. Státní území.
30. Formy států.
31. Státní hranice.

KGG/SZZG3 Regionální geografie ČR

Otázky pro písemnou zkoušku jsou vybírány z těchto tematických okruhů:

1. Geologická stavba a geologický vývoj Českého masivu a Karpat – základní etapy vývoje Českého masivu a Karpat na území ČR.
2. Nerostné suroviny a jejich těžba na území ČR – historické aspekty, základní legislativa, hlavní regiony těžby. Těžba vybraných nerostných surovin v ČR – energetické suroviny, rudy, stavební suroviny (současná a historická těžba, environmentální důsledky těžby).
3. Geomorfologické členění ČR, základní typologie reliéfu na území ČR a příklady jednotlivých typů reliéfu.
4. Krasový reliéf na území ČR – obecná charakteristika (geneze, horniny), typické tvary a konkrétní příklady území a jejich charakteristika.
5. Reliéf pískovcových skalních měst v ČR – obecná charakteristika (geneze, horniny), typické tvary a konkrétní příklady území a jejich charakteristika.
6. Sopečná činnost a zemětřesení na území ČR – obecná charakteristika (geneze, horniny), typické tvary a konkrétní příklady území a jejich charakteristika.
7. Hydrologické poměry ČR: povrchové vody – základní charakteristika říční sítě, režim vodních toků, extrémní hydrologické jevy (historicky významné povodně), umělé vodní kanály.
8. Hydrologické poměry ČR: podpovrchové vody – základní rozložení, nejvýznamnější koncentrace prostých a minerálních vod na území ČR, zdroje pitné vody pro obce v ČR.
9. Jezera a přehradní nádrže v ČR (včetně rybníčních soustav) – typologie (jezera podle geneze, vodní nádrže podle funkce), historické aspekty budování rybníčních soustav a vodních nádrží.
10. Klimatické poměry ČR – faktory ovlivňující klima, rozložení základních meteorologických prvků – regionální diferenciaci, klimatická regionalizace.
11. Pedogeografické a biogeografické poměry ČR – charakteristika nejvýznamnějších půdních typů a jejich prostorové rozložení, eroze půdy, biogeografická regionalizace, lesy v ČR.
12. Ochrana přírody a krajiny v ČR – základní etapy, legislativní rámec, kategorie chráněných území. Všechny národní parky a jejich charakteristika.
13. Krkonoško-jesenická soustava – poloha, typické horniny, geneze reliéfu, geomorfologické celky, ochrana přírody a krajiny. Samostatná charakteristika Krkonoš.
14. Šumavská soustava – poloha, typické horniny, geneze reliéfu, geomorfologické celky, ochrana přírody a krajiny. Samostatná charakteristika Šumavy.
15. Krušnohorská soustava – poloha, typické horniny, geneze reliéfu, geomorfologické celky, ochrana přírody a krajiny.
16. Poberounská soustava – poloha, typické horniny, geneze reliéfu, geomorfologické celky, ochrana přírody a krajiny.
17. Českomoravská soustava – poloha, typické horniny, geneze reliéfu, geomorfologické celky, ochrana přírody a krajiny.
18. Česká tabule – poloha, typické horniny, geneze reliéfu, geomorfologické celky, ochrana přírody a krajiny.

19. Vnější Západní Karpaty – poloha, typické horniny, geneze reliéfu, geomorfologické celky, ochrana přírody a krajiny. Samostatná charakteristika Moravskoslezských Beskyd a Vněkarpatských sníženin.
20. Vývoj státního území ČR s důrazem na období po roce 1918.
21. Administrativní členění ČR, vývoj od roku 1918.
22. Sídlní struktura ČR – etapy osídlení, změny po roce 1989.
23. Obyvatelstvo ČR – rozmístění, vývoj počtu obyvatel.
24. Vývoj národnostní a náboženské struktury obyvatelstva ČR ve 20. století, cizinci v ČR.
25. Ekonomická transformace po roce 1989, přímé zahraniční investice v regionech.
26. Charakteristika českého průmyslu s důrazem na vývoj po roce 1989, regionální charakteristika vybraných průmyslových odvětví.
27. Charakteristika českého zemědělství s důrazem na vývoj po roce 1989, změny v živočišné a rostlinné výrobě, produkční zemědělské oblasti.
28. Charakteristika cestovního ruchu v ČR s důrazem na vývoj po roce 1989, rajonizace cestovního ruchu.
29. Charakteristika dopravy v ČR s důrazem na vývoj po roce 1989, regionální souvislosti.